

טיפוח • פוריות

לדיון על אינדקס טיפוח חדש לאור מגמות הטיפוח לעתיד

משה הימן, "און"

הנחות יסוד

- אנחנו נמצאים במשטר של מכסות חלב ואין להגדיל את התנובה.
- הגענו לייצור גבוה ביותר בכמות חלב וליחס כמעט אופטימלי בין אחוזי החלבון והשומן וכמות חלבון לכמות שומן.
- כיוון הטיפוח לעתיד לא צריך לגרום להקטנת העדר בארץ.

מטרות הטיפוח

- לאור הנחות אלה מטרות הטיפוח צריכות להיות: (והן חייבות להתבטא באי
 - להגדיל את כמות החלבון מבלי להגדיל את כמות החלב וזה אומר, להגדיל את אחוז החלבון ובעקבותיו את אחוז השומן והורדת כמות החלב.
 - לטפח תכונות נוספות, כגון מבנה עטין פונקציונלי ועמיד, אשר יביא להארכת חיי הפרה בעדר, לשיפור בריאות העטין ולהתאמת העטין למשטר החליבה המקובל (הלא כל-כך אופטימלי) בעדרים הגדולים בארץ.

אינדקס העבר

בזמנו החלטנו על אינדקס חמ"מ (א) לפי מחירי החלב והשומן בשוק וזה היה 1 ק"ג שומן שווה ל-10 ק"ג חלב בעל 3.3% שומן; (ב) בעקבות השוק העולמי ורצוננו להשוות את מבחני הפרים שלנו לאלה של ארה"ב השתמשנו באינדקס חמ"מ דומה לערך הדולרי בארה"ב והוא 1 ק"ג שומן שווה ל-14 ק"ג חלב בעל 3.5% שומן.

התשלום הצפוי בעתיד

בגלל ההבדלים הניכרים בין אזורי הארץ ובגלל בעיות פנימיות של "תנובה" השינויים במחיר לא יהיו דראסטיים ומדברים על יחס תשלום חלבון: שומן בסדר גודל של 1:3. אינדקס הטיפוח חייב להיות קרוב לתשלום הצפוי. בדיון על אינדקס טיפוח חדש רצוי לעיין באינדקסים הנהוגים כעת בשלוש ארצות, ארה"ב, גרמניה והולנד, בהן הייצור והצריכה של חלבון מאוזנים ויש עודפים ניכרים בלקטוז.

מבנה אינדקס הטיפוח בשלוש ארצות.

הארץ	חיסוב החלבון	חיסוב השומן	חיסוב הלקטוז (חלב)
ארה"ב	$1.43 \times \text{א.ה.}$	$1.48 \times \text{א.ה.}$	$0.0271 \times \text{א.ה.} +$
גרמניה	$0.442 \times \text{א.ה.}$	$0.557 \times \text{א.ה.}$	$0.0001 \times \text{א.ה.} +$
הולנד	$12 \times \text{א.ה.}$	$2 \times \text{א.ה.}$	$-0.25 \times \text{א.ה.}$

א.ה. = אומדן הורשה

להסבר אי-ההתאמה של האינדקס ההולנדי עבורנו הריני מביא כאן להשוואה את סיכומי העדר הממוצע לפרה בהולנד ובישראל, כי זה הבסיס ממנו ניתן לשאוף לשינוי.

מרשימה זאת ניתן לראות, שמחויף להולנד כולם נותנים משקל חזק לשומן ומעט משקל, אבל חיובי לנוזל, ללקטון.

הייצור הממוצע לפרה ב-1988.

הארץ	חלב, ק"ג	חלבון, ק"ג	חלבון, %	שומן, ק"ג	שומן, ק"ג	חלבון+שומן, ק"ג
הולנד	7043	240	3.41	310	4.40	550
ישראל	9061	274	3.03	281	3.10	556
הפרש	+ 2028	+ 34	- 0.38	- 29	- 1.30	+ 6

"עליה בחלבון היא בעלת ערך, אם היא מושגת באחוז החלבון ולא על ידי עליה בכמות החלב".
 ▲ מתוך רשימה "מחשבות לדיון" של ד"ר ראובן בר-ענן ז"ל מלפני 4 שנים: "התועלת בעשר שנות השבחה היא אפסית בתנאים של מכסות חלב... ההשבחה מפחיתה בתנאים של מכסות את ההכנסה ברוטו ואת יעילות הייצור... צמצום העדר אינו מגדיל את ההכנסה... יש לשפר את יעילות הייצור על-ידי שיפור היחס בין חלבון ושומן ולקטון... ולצמצם את היציאה של פרות מהעדר?"

ציטוטים אלה מתמצים את הכיוון בו יש לבחור בטיפוח ובמערכת הייצור, כפי שניסחתי בתחילת רשימה זאת.

היחס בין כמות שומן לכמות חלבון בהולנד הוא 1:1.29, בעוד היחס בין כמות שומן לכמות חלבון בישראל הוא 1:1.02.
 לכן, אינדקס של 1:4 (חלבון:שומן) לפי המצב העובדתי בעדר הישראלי הוא $(4 \times 274 = 1096)$
 אינדקס של 1:5 בהולנד הוא $(5 \times 240 = 1200)$
 $1:3.74 = 310:1160$, ז"א אינדקס של 1:4 בישראל נותן לחלבון יותר משקל מאשר 1:5 בהולנד.

לסיום הערותי לשינויים של אינדקס הטיפוח ברצוני לצטט משני מקורות העוסקים בטיפוח במשטר של מכסות חלב:

▲ מסיכום של דיון במועצת שיווק החלב (MMB) באנגליה "טיפוח במשטר של מכסות":

